

ספר

בכורי שחר

שאלות ותשובות וחליפות מכתבים
עם גאוני וגדולי זמננו

מאת

שמואל חיים בהר"ר דוד ראזענבלום

ל א מ ז א

בית הדפוס "קדימה", ורשה נלבקי 41

שנת תרצ"ז לפ"ק

Bikurej Szachar

Utwór

Sz. Ch. Rozenbluma

Łomża, ul. B. Joselewicza 5

Printed in Poland

הסכמות

כבוד הרב הח"י נעלה ומצוין מו"ה שמואל חיים ראזענבלום נ"י, נכד ירידי רב חביבי הנאון הדומ"צ הפ"ק הי"ו, הראני את חידושי שנסא ונחן עם גדולי זמנינו, וברצונו להעלותם על מכש הדפוס בשם „בכורי שחר“. לזאת הנני בא בהסכמתי לחזק את ידי להוסיף אומץ בחורתי ד', באשר מכיר אנכי אותו ויודע את כשרונותיו הנעלים ואת כחו וחילו לאוריתא, קנקן חדש מלא ישן, חידושי ממולאים בידיעה וסברא, מפלפל ומסלסל בדברי רבותיו הראשונים והאחרונים, ולותם במלחמה של חורה בהשכל ובכשרון, וראוים הם ביכוריו להביאם בית ד', ואשרי ילדותו שלא חביש את זקנתו ועוד יוסיף לגבור חיילים לחורה ולתעודה ויעלה מעלה מעלה לשם ולתהלה.

כעתידת הכ"ז יום נ' שהוכפל בו כי טוב לס' אשר חשים לפניהם, החרצ"ז לס"ק לאמזא.

נאום **משה שאצקעס** החוס"ק

הנה נכרי היקר ומצוין בח"י הב' הרב החריף ובקי עיניו כיונים על אפיקי ים הגמרא וש"ח ראשונים ואחרונים כש"ח מ' שמואל חיים ב"ר דוד ראזענבלום שליט"א, המוציא לאור פרי מל ילדותו מפרחי אביבו אשר בא בכחיבים והשתעשע עם נאוני זמנינו בחד"ח, וגם אני עלעלתי אותם ומצאתים קודש חללים, חורז מענין לענין ומעלה בנין, בנוי לחלפיות ע"ד חריפות ובקראות ובשם „בכורי שחר“ יקראו. ואמינא בריך רחמנא דחמי לי פירין וירושלמי סס"ב רב"מ מיניעת החורה. והנני מחכה להגיע ולראות עת בקיעת ענני שחור, ויציץ נזר, ויפוצו אורו, ויניח זהרו, כעצם השמים לטהר, וטהר ידים יוסיף אומץ עוד ויפוזו זרע ידיו בריבוי פעלים לחורה ותעודה באהלי יהודה, וישמח לבי גם אני זקיני המצפה להרמת קרן החורה וישועת ישראל במהרה.

לאמזא יום ב' לס' והזהרת אתהם את החוקים ואת התורות, חרצ"ז לס"ק.

נאום **יוסף אברהם** דומ"צ רפ"ק חנ"ל

קבלתי מכבוד ירידי הרב החריף ובקי וכו' מו"ה שמואל חיים ראזענבלום נ"י נכד כבוד ירידי וחביבי הנאון המפורסם מו"ה יוסף אברהם צינאוויץ שליט"א הדומ"צ דעיר לאמזא, את העלים לתרופה הקארעקטין מספר „בכורי שחר“, ועינתי באיזה עינים דראיתי שראוין הדברים לקובעם ברפוס, ומרוב מרדתי וחולשתי לא נחנני לעיין בהרכב עינים והסרפ ידיו על הכלל, חשי"ת יצליח אותו להרים קרני בכבוד,

בחסן ירידו וידיד זקנו אהבו. מנוער, הבעה"ח ו' תצוה חרצ"ז

דוב מנתם רענענשבערג חוס"ק זעמבראדא

הסכמות

לכבוד ש"ב ידידי הרב הח"וב המצוין בשכלו הזך מו"ה שמואל חיים ראזענבלום נ"י נכד ש"ב ירי"נ אהובי הרב הגאון המפורסם מו"ה יוסף אברהם שליט"א ראבד"ק לאמזא.

הנה קבלתי מכתבו עם הקארעקטון מפרי חנוכתו המוציא לאור בשם „בכורי שחר“ ומרוב חטירות בימים אלו לא אוכל לעיין בהם הרבה, רק זה ניתן ליכתוב כי במעט אשר עינתי בהם ראיתי כי הוא מסלף בחריפות ובקיאוח מצוינה ומוציא פנינים יקרים הראוים להעלותם על שולחן רבנן, יתן הש"י שיוסיף אומץ בכח החורה הק' לעלות מעלה מעלה ויהי' לשם ולתפארת בישראל.

כעתירת הכ"ח למען כבוד החו"הק ולומדיה, יום ב' י"א אדר תרצ"ז לס"ק אסטראלענקא.

יצחק בורשטין החופ"ק הנ"ל

הנה כבוד הרב הנר"ל ח"וב המצוין ומאר נעלה מו"ה שמואל חיים ראזענבלום נכד ידידי הגאון דומו"צ בלומזה הי"ו שלח אלי איזה עלים נרפסים מספרו שהוא מעלה על מכבש הדפוס אשר בשם „בכורי שחר“ יקבנו עבדתי עליהם ונהניתי מאד בראותי שצער לימים כמודו נשא ונתן עם גאוני זמנינו הי"ו ומסלף במדהבי הנמ' ראשונים ואחרונים בסברות ישרות בהשכל ודעה ובכשרון מאד נעלה והוא מהדש חדושים נכונים בהבנה ישרה וזכה הראוים להעלותם על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן, אקוה שרבים יכירו וידעו להוקיר חין ערכו בשערים, סערים המצוינים בהלכה, וד' יהי' בעזרו שילך בכחו זה מהיל אל חיל לחורה ולתפורה ולשם ולתפארת בישראל, כנפש מכברו מוקירו הכ"ח למען כבוד חו"הק וכבוד לומדיה וסוקריה.

יום ו' לס' כחב לך אח הדברים, תרצ"ז פה שצוצין-ביאל.

נאום עבי אל' עפראן אב"ד דפה הנ"ל

כבוד הרב הנ' חריף ובקי מצוין מ' שמואל חיים ראזענבלום נ"י מלאמזא הראני קונטרסי חבורו „בכורי שחר“, עינתי בהם והם חדושים יקרים ממולאים בידיעות בש"ס ראשונים ואחרונים ובסברות ישרות, אשרי שלו ככה שזכה להוציא לאור עולם פלפולי דאורייתא טבין ומחודדין להנריל חורה ולהאדירה יתי ד' עמו ויעל ילכו יונקוטי, תארכנה פארוותיו ויהי' כזית הדרו לתפארת בישראל. הכ"ח לכבוד החורה והוניה יום א' י"ז אדר תרצ"ז

שמואל ישראל הכהן קאפלמן אב"ד דק"ק קאלנא

בפתח השער

הנה בינותי בספרים חדשים גם ישנים, ראיתי כי חוק הוא לחוכרי חבורים, מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר בקיר, בהקדמת ספריהם ישאו מדברותיהם ואמתלאותיהם, מה ראו על בבה ומה הגיע עליהם להוציא לאור פרי עשתנותיהם, ובהביטי על כל אלה השתוממתי על התנצלות בזאת סמביאה לידי גיחוך ושחוק, בזמן הזה שבתי הדפוס דועשים והולכים בלי מנוחה ומדפיסים למאות בכל יום ספרי חיצונים המרעילים ומסיתים ומדיחים צעירי עמנו מדרך התורה והיראה ואינם באים להתנצל על עמלם, ומי שעמל ויגע בתורת ד', תורת חיים, והעלה פנינים יקרים ממצולות ים התלמוד, המאירים בספירים, יצטרך להצטדק ולהתנצל בראש ספרו על חטאו הגדול הזה, אתמהה?

ואם מחשש דיבת המבקרים על תורת בני הנעורים המרהיבים עז בנפשם לבא מבלי בגדי קודש אל הקודש פנימה. הנה ע"ז כבר הורה לנו הדרך דוד המלך ע"ה בתהלים קב"ז, שלא נשים לב לדבריהם. דבחים ביד גבור, דעיקר מעלת החצים, שהם ביד גבור שאינו מתמהמה בזריקת החצים, אך זורקם במהירות בכל כחו בלי שום התמהמות, בן צריכים גם בני הנעורים להשתדל בכל בוחם להוציא לאור חידושם בתורת ד', בעודם בנערותם בלי שום התמהמות, ואל ידחו זאת מפני בקורת המבקרים המבטלים את תורת בני הנעורים באשפה. אך אטרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם, ולא יכושו כי ידברו את אויבים בשער, ולא יחושו כלל לדברי המבקרים שיבקרו אותם אף בשערה של הלכה, לומר מה לך אצל הלכה, הלא צעיר לימים אתה. לזאת לא מצאתי לנכון להתנצל ולהצטדק ע"ז.

אך בקשתי שטוחה ופרושה לפניכם מעיינים נבכדים, שאל תביטו אל במותו, ואל תכוזו לקטנותו של ספרי זה, כי לא בקומה גבוה חכמה, ולא בבתפות רחבות בינה, גם אל תמודו את ערך הספר מנקודת שנות המחבר, שהנהו עוד צעיר לימים, אך שיתו לכבבם אל

תוכן הספר והסתכלו כמה שיש בו. שכל דברי היו למראה עיני גדולי ישראל, אשר נשאתי ונתתי עמהם בפלפולא דאורייתא, וכולם הואילו במדת טובם וענותנותם, לכבדני בתשוכותיהם והערותיהם, והן הם הסכמותיהם שדברי מצאו ב"ה חן בעיניהם, אך מפני שיש ביניהם כאלה שאינם מכירים אותי אך מתוך הכתב, לזאת לקחתי הסכמות מגדולי רבני סביבותינו הי"ו המכירים אותי.

ומפני שמעולם לא עלתה על דעתי להעלות חדושי עלי ספר, וענין הדפסת ספרי, בא פתאום, ולא יכולתי לסדר חידושי, הוכרחתי להדפיס הש"ות וחליפות מכתבים שהי' לי עם גאוני וגדולי זמננו, שהיו נרשמים אצלי מעט בסדר, וב"ה בי הכיאני עד הלום, שראשית בכורי פרי תנוכתי יוצא לאור על פני תכל לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל. ואל שמים אשא כפי, שלא יסיר חסדו ואמתו ממני, וחכמי ויעזרני ללכת בדרך זה, דרך התורה והיראה, שאוכל ללמוד מתוך הרחבה, להוסיף אומץ וגבורה בתורת ד', ולהוציא לאור את יתר התשוכות וחידושי אשר עמדי, להגדיל תורה ולהאדירה.

שמואל חיים בהר"ר דוד ראזענבלום

